

Warszawa, dnia 19 listopada 2004 r.

KANCELARIA SENATU
BIURO LEGISLACYJNE

Opinia do ustawy
o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych
oraz o produktach tradycyjnych (druk nr 822)

I. Uwagi ogólne.

Opiniowany akt prawny ma na celu stworzenie spójnych z prawem unijnym regulacji dotyczących ochrony, rejestracji i kontroli produktów rolnych i środków spożywczych wyróżniających się związkiem pomiędzy ich jakością a określonym obszarem geograficznym albo tradycyjną metodą wytworzenia.

Przedmiotem ustawy są uregulowania dotyczące:

- właściwości i zadań organów w zakresie oceny wniosków o rejestrację nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz nazw specyficznego charakteru,
- tymczasowej ochrony na terytorium RP tych nazw i oznaczeń,
- zadań i kompetencji organów i jednostek w zakresie kontroli i certyfikacji.

Unijny system ochrony regionalnych i tradycyjnych produktów rolnych opiera się na takich instytucjach, jak **oznaczenia geograficzne, nazwy pochodzenia oraz świadectwa szczególnego charakteru**, które służą wyróżnieniu produktów ze względu na ich szczególną jakość, charakteryzującą się związkiem z określonym obszarem geograficznym (produkty, którym przyznaje się oznaczenia geograficzne albo nazwy pochodzenia) bądź tradycyjną metodą produkcji lub składem (produkty, którym przyznaje się świadectwa specyficznego charakteru).

Unijne przepisy o charakterze materialnym to:

- 1) rozporządzenie Rady nr 2081/92/EWG z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i oznaczeń pochodzenia produktów rolnych i artykułów żywnościowych,
- 2) rozporządzenie Komisji nr 2037/93/EWG z dnia 27 lipca 1993 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady nr 2081/92/EWG,

- 3) rozporządzenie Rady nr 2082/92/EWG z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie świadectw o szczególnym charakterze dla produktów rolnych i środków spożywczych,
- 4) rozporządzenie Komisji nr 1848/93/EWG z dnia 9 lipca 1993 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady nr 2082/92/EWG.

Przepisy te przewidują jednolitą na terytorium Unii ochronę nazw i oznaczeń produktów rolnych, mającą służyć z jednej strony promocji bezpieczeństwa i jakości żywności a z drugiej – wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich.

Dotychczasowy stan prawa polskiego w tej materii znajduje swoje miejsce w:

- 1) ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej,
- 2) ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie wniosków o rejestrację świadectw dla artykułów rolno-spożywczych o szczególnym charakterze,
- 4) ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

U podstaw wypracowanej przez Sejm ustawy leży projekt rządowy z druku nr 3189, którego celem było ujęcie w jednym akcie prawnym większości regulacji dotyczących kompetencji i procedur związanych z rejestracją i ochroną oznaczeń geograficznych, nazw pochodzenia oraz świadectw specyficznego charakteru. Przedmiotem tych regulacji są kwestie związane z oceną wniosków, tymczasową ochroną krajową oraz kontrolą regionalnych i tradycyjnych produktów.

Różnice merytoryczne z dotychczasowym stanem prawnym sprowadzają się przede wszystkim do przejścia od Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych kompetencji w zakresie przyjmowania, oceny i przekazywania do Komisji Europejskiej wniosków o rejestrację oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia, w związku z czym całość nadzoru nad systemem rejestracji, ochrony, kontroli i promocji produktów regionalnych oraz tradycyjnych sprawować będzie jeden organ, co powinno przyczynić się do stworzenia klarownej polityki rządowej w zakresie ochrony rodzimej żywności na wspólnym rynku. Do właściwego ministra w myśl ustawy należy ponadto rozpatrywanie sprzeciwu zgłaszanego do wniosku o rejestrację a także upoważnianie jednostek certyfikujących do kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności.

Nowym rozwiązaniem jest powołanie ustawą Rady do Spraw Tradycyjnych i Regionalnych Nazw Produktów Rolnych i Artykułów Spożywczych, będącej organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego do spraw rynków rolnych, do kompetencji której należeć ma opiniowanie wniosków złożonych przez producentów pod kątem spełniania przez nie wymagań unijnych.

Uwagi szczegółowe

1. Do art. 2 pkt 1

W pkt 1 lit. a tego artykułu, zawierającym słowniczek zdefiniowane zostało pojęcie wnioskodawcy. W przypadku rejestracji nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych jest to "grupa" w rozumieniu art. 5 ust. 1 rozporządzenia unijnego nr 2081/92/EWG oraz osoba fizyczna albo osoba prawna. W myśl w/w art. 5 ust. 1 "grupa" oznacza wszelkie stowarzyszenia, niezależnie od ich formy prawnej lub składu, producentów lub przetwórców tego samego produktu rolnego lub środka spożywczego. Osoba fizyczna lub prawna jest uprawniona do składania wniosku o rejestrację tylko z zachowaniem pewnych warunków (tenże art. 5 ust. 1). Ponadto, zgodnie z art. 5 ust. 2 osoba fizyczna lub prawna może składać wniosek o rejestrację jedynie w przypadku produktów lub środków spożywczych, które sama produkuje lub uzyskuje (myślę, że "uzyskuje" oznacza "przetwarza"). Z powyższych względów definicja w art. 2 pkt 1 lit. a jest w moim przekonaniu zbyt szeroka i niespójna z przepisami unijnymi.

Propozycja poprawki:

- w art. 2 w pkt 1 w lit. a wyrazy "grupę w rozumieniu art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2081/92/EWG, osobę fizyczną albo osobę prawną" zastępuje się wyrazami "grupę albo osobę fizyczną lub prawną w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 2081/92/EWG";

2. Do art. 2 pkt 3

Zgodnie z zawartą w tym przepisie definicją przez rejestr świadectw specyficznego charakteru rozumie się rejestr świadectw specyficznego charakteru, o którym mowa w rozporządzeniu nr 2082/92/EWG. W cytowanym tu rozporządzeniu świadectwo, które w opiniowanej ustawie nazwane zostało świadectwem "specyficznego charakteru" przed weryfikacją tłumaczenia nazywane było świadectwem szczególnego charakteru (art. 1 ust. 3, art. 3, 6), świadectwem o szczególnym charakterze (tytuł rozporządzenia) lub świadectwem stwierdzającym szczególny charakter produktu rolnego (art. 1 ust. 1).

W skorygowanej wersji tłumaczenia powyższego rozporządzenia, świadectwo to zostało nazwane świadectwem specyficznego charakteru, jednak w tytule aktu prawnego pozostała nazwa poprzednia. Taką też nazwą posługiwał się projekt rządowy i taka nazwa występuje w wielu rozporządzeniach i decyzjach Komisji Europejskiej, publikowanych jako teksty zweryfikowane a dotyczących tych kwestii.

Wskazując na ten przypadek Biuro Legislacyjne pragnie zwrócić uwagę na bardzo ważki problem, jakim jest sprawa tłumaczenia tekstów prawnych wchodzących do polskiego porządku prawnego. Pozostaje to w ścisłym związku z konstytucyjnym wymogiem pewności prawa. Należy więc spytać o zasadność zmiany nazwy świadectwa szczególnego charakteru, bowiem dodatkowo utrudnia to zrozumienie i tak trudnego tekstu ustawy.

3. Do art. 5

W przepisach tego artykułu powołuje się opiniodawczo-doradczy organ ministra właściwego do spraw rynków rolnych, jakim ma być Rada do Spraw Tradycyjnych i Regionalnych Nazw Produktów Rolnych i Środków Spożywczych. W myśl projektu Rządu Rada miała odgrywać kluczową rolę w procedurze oceny wniosków o rejestrację, opierając się na wiedzy jej członków w dziedzinach związanych z produktami regionalnymi i tradycyjnymi, w szczególności w zakresie prawa, polskiej tradycji, kultury, etnografii i technologii żywności. Z tych względów projekt przewidywał oprócz określenia ilości członków Rady, wskazanie wymogów, jakie członkowie tego organu powinni spełniać. Rozwiązanie przyjęte przez Sejm nie przewiduje, ażeby członkom tego organu stawiać jakiegokolwiek wymogi.

Propozycja z projektu:

"W skład Rady wchodzi:

- 1) przewodniczący - przedstawiciel ministra właściwego do spraw rynków rolnych,
- 2) 6 członków powołanych spośród osób wyróżniających się wiedzą o sprawach związanych z produktami regionalnymi i tradycyjnymi, w szczególności w zakresie prawa własności przemysłowej, tradycji i kultury polskiej oraz etnografii."

4. Do art. 39

W przepisie tym wymienia się organy i jednostki organizacyjne właściwe w sprawie kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych, których dotyczy ustawa. W przepisie tym wymieniony został tylko jeden organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów

Rolno-Spożywczych, tj. Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, pominięto natomiast wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. W art. 61 pkt 3, zmieniającym ustawę z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zmienia się przepis dotyczący kompetencji wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co może rodzić wniosek, że w przepisie art. 39 organ ten, wchodzący w skład zespolonej administracji wojewódzkiej, nie powinien być pominięty. Jeśli jednak ustawodawca świadomie wyłącza go z kontroli, o której mowa w tym przepisie oraz w całym rozdziale należałoby wyraźnie określić, o jaką kontrolę chodzi, tj. że dotyczy on tylko **kontroli dokonywanej na wniosek producenta i na jego koszt**, a nie o kontroli z urzędu, o takim samym zakresie, dokonywanej przez wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Brak wyraźnego doprecyzowania tych przepisów rodzi niejasność w systemie prawnym.

Propozycja poprawki

- tytuł rozdziału 6 otrzymuje brzmienie: "Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych dokonywana na wniosek producenta";

5. Do art. 42

W przepisie tym proponuje się poprawkę o charakterze doprecyzowującym.

- w art. 42 wyrazy "uprawnioną jednostkę" zastępuje się wyrazami "upoważnioną jednostkę";

Poprawka wprowadza nazwę, która używana jest w innych przepisach ustawy.

6. Uwaga do art. 59

Należy zauważyć, że w zmianie dotyczącej ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji za czyn nieuczciwej konkurencji uważa się fałszywe lub oszukańcze używanie chronionych nazw pochodzenia lub oznaczeń geograficznych. Z niezrozumiałych natomiast względów nie chroni się symboli tych nazw i oznaczeń, jak również nazw specyficznego charakteru. Oszukańcze lub fałszywe używanie nazw specyficznego charakteru oraz chronionych symboli nazw i oznaczeń nie jest uznane za czyn nieuczciwej konkurencji.

7. Uwaga do art. 60 pkt 1

Przepis wprowadza zmiany do ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej. Zmieniany przepis wyłącza możliwość udzielania prawa ochronnego (określonego w Prawie własności przemysłowej) na znak towarowy dla towarów

identycznych lub podobnych, jeżeli znak ten jest identyczny lub podobny do zarejestrowanego oznaczenia geograficznego lub nazwy pochodzenia. Nie wymienia się jednak w tym przepisie **nazwy specyficznego charakteru**, co oznacza, że można będzie udzielić prawa ochronnego na podobny znak towarowy dla towaru identycznego lub podobnego do towaru posiadającego świadectwo specyficznego charakteru.

Zwracam uwagę na tę kwestię w celu oceny, czy taki był zamiar ustawodawcy.

8. Uwaga do art. 62

Propozycja poprawki:

- w art. 62 wyrazy "produkty, o których" zastępuje się wyrazami "produkty rolne i środki spożywcze, o których" oraz wyrazy "produkty umieszczone" zastępuje się wyrazami "produkty rolne, środki spożywcze oraz napoje spirytusowe umieszczone";

Poprawka o charakterze doprecyzującym, wprowadza określenia używane w przytoczonych przepisach.

Sporządziła Hanna Kaśnikowska